

Organisace družstva a pěší čety.

O tomto tématě bylo již psáno v VR., a to škpt. Šantorou a kpt. Hirschem (VR. VII., str. 293 nebo 354) „Bojové úkoly a organisace čety“.

První zavrhl četu o 5 družstvech a doporučuje zůstatí při dnešní organizaci. Druhý, zavrhnuv ji, doporučuje četu o 5 družstvech.

Kpt. Šantora praví: „Není-li proto možné najítí způsob, kterým by nedostatky čety se 3 družstvy byly odstraněny, aniž tím vzniknou nedostatky ještě četnější a daleko význačnější, bude jistě lépe ponechat četu sestavenou a vyzbrojenou tak, jak je nyní předepsáno Cvičebním řádem pro pěchotu, zvláště, když pro změnu v sestavení čety, jejíž možné nedostatky nebyly vůbec prakticky prokázány, není naprosto žádných závažných důvodů (str. 310).

A kpt. Hirsch, stoupenec čety o 5 družstvech, dokázav nedostatky dnešní organisace družstva a čety, praví (str. 366):

„Považuji za nutné vytvořití v každé pěší jednotce z á k l a d n ů. Dejme četě základnu z lehkých kulometů. Vybavme naši pěchotu celým systémem základen...“

Hlavní tíží boje, jež dosud spočívala na málo inteligentním veliteli družstva, rozdělíme náležitým dílem: veliteli družstva úlohu ulehčíme, inteligentnímu důstojníku, veliteli čety, však nepřitížíme, nýbrž jenom usnadníme vykonatí jeho povinnost.“

Touto z á k l a d n o u jsou v jeho četě 2 střelecká družstva, mající po 1 lehkém kulometu.

„Základny“ jsou jeho hlediskem pro zavržení čety o 3 družstvech, neboť v té není těžiště (2 kulometry vpředu a 1 družstvo = kulometu vzadu). Proto zanedlouho četa pozbude stability a není nikoho, kdo by brzdil pohyb útočícího družstva“. (Pisatel je pro rychlost a pohyb!)

Není mým úmyslem kritisovati oba autory. Uvědomme si však, že naše dnešní četa (t. j. četa škpt. Šantory) je věrnou kopií čety francouzské, četa o 5 družstvech (četa kpt. Hirsche) je četa německá.

Je-li jisté, že oba autoři promyslili věc co nejlépe, musili zajisté učinit chybu v úvahách, neboť vzájemně zavrhuje jeden, co tvrdí druhý. Zdá se mi tedy, že je třeba podívatí se na problém nikoliv s hlediska geometrických sestav a více méně imaginárních a románovitých možností, nýbrž s hledisk prvků, z nichž se problém skládá.

Organisace bojové jednotky především vyplývá z jejího poslání na bojišti, dále z její výzbroje a konečně z vlastností a výcviku vojinů, kteří ji tvoří.

V těchto prvcích bychom zajisté našli důvody pro organizaci francouzskou a ovšem i německou. Z různých předpokladů dojdeme k závěrům různým, byť i cíl, k němuž se směřuje (akce na bojišti), byl stejný.

Pokusme se tedy rozebratí ještě jednou tento problém s hlediska našich poměrů.

Nejprve, domnívám se, je nutno zdůrazniti zásady, jimiž se

dnes řídí boj pěchoty, neboť co platí pro celek, platí i pro jeho část. Při tom bude třeba se dovolati zkušeností z války a prodloužit je alespoň zhruba do budoucna (v našich poměrech ovšem).

Nuže, pěchota v roce 1914 tvoří $\frac{3}{4}$ bojového počtu armády. Je vyzbrojena puškou a má něco kulometů, tedy jediné zbraněmi s plochou drahou střely.

Vlastností těchto zbraní, zvláště kulometů — jež ostatně jsou považovány za dobré jen v obraně — je, že jsou s to smést do jisté vzdálenosti vše, co se pohybuje na povrchu země, zvláště po plochem, rovném terénu. To je známo, neboť již r. 1870 Francouzi založili na této obranné vlastnosti zbraně svou taktiku a po válce jejich řád (1875) silně zdůrazňuje palbu.

Ale armády z r. 1914 jsou přesvědčeny, že jediné útok vede k vítězství.

Po počátečních pohybných operacích však vidíme na př. na západním bojišti (ostatně jako všude jinde) jednu stranu se zastaviti a zakopati.

A útoky protivníkovy jsou zastaveny! Není pochyby, že kromě jiných příčin, je zde i ta, že se váha naklonila ještě více na stranu obráncovu, neboť poměr velikosti cílů obou soupeřů jest asi 1:5–6 (figura skrytá, běžící).

Kromě toho útočící pěchota může jen obránce donutiti, aby se kryl, ale nemůže ho ničiti, neboť k tomu nemá zbraní. Puška nezasáhne protivníka v zákopu! Nadto obránce (tehdy Němci) umí používat kulometů, útočník však to nezná.

Pěchota útočná cítí svou slabost a obrací se o pomoc k zbraní, jež může za „zed“ zákopu — k dělostřelectvu. Toto je však slabé k úkolům, jež dostává, a trpí velkým nedostatkem střeliva.

Ale věci jdou zatím dále, počet kulometů je stále zvětšován, tedy síla obrany roste.

K dovršení všeho byly před zákopy postaveny drátěné překážky, vždy mocnější a bráněné bočnou palbou z kulometů a přímou palbou z pušek.

Útočná pěchota dostává nůžky, aby si vystříhala otvory v drátech. Marné počínání a škoda krve!

Pěchota z r. 1914 a 1915 je proti zákopům s překážkami bez moci. Pěchota v obraně v zákopech a za překážkami je nepremožitelná!

Nezbývá tedy než posloužit si dělostřelectvem, jež zničí obé, i zákopy i překážky! Masy dělostřelectva vznikají. Ale stále tentýž úkaz. Útočící pěchota je zastavena, neboť dělostřelectvo jednak nezničilo úplně obránce, jenž použil pevných betonových úkrytů, jednak jeho masu nemůže sledovati postup pěchoty, jenž se zastavuje zpravidla tam, kde se končí palebná podpora dělostřelecká; kromě toho dělostřelecká příprava trvá dlouho a prozrazuje obránci prostor útoků a umožňuje mu připravit protiútok atd. atd.

Nezbývá tedy než přezbrojiti pěchotu. Vznikají zde dva systémy. První záleží v tom, že pěchotě byl přidán kulomet a dělo v pancéřovém motorovém voze, jemuž protivníkovy pěchotní zbraně neublíží. Druhý v tom, že pěchota dostala zbraně se zakřivenou drahou střely — pěchotní dělostřelectvo — v podobě minometů a doprovodných baterií.

První je řešení anglo-francouzské, druhé je německé.

Organisace dnešního německého pěšího pluku je toho dobrou

ilustrací. Pluk má 12 (8 + 4) minometů (9 a 17 cm) a baterii děl o 6 kusech. Stal se tak s hlediska předválečného „smíšeným deta-chement.“

Ptáme-li se nyní, jak stojí věci dnes, shledáme, že pěchota v obra-ně — dnes jako ve světové válce — bude využívatí polních opevnění, t. j. že útočník bude mítí co činití nejen s cíli povrchový-mi, nýbrž i krytými,

bude mítí masu kulometů, t. j. strašnou sílu v obraně,*
bude používatí drátěných překážek, jakmile se zastaví na delší dobu.

Budou tedy velitelé útočící pěchoty mítí co činití s cíli povrchový-mi (v boji střetném) i krytými (opevněná fronta). t. j. budou potřebovatí dvou druhů zbraní, jež se proti těmto cílům uplatní.

Za druhé palba automatických zbraní protivníka bude tak straš-ná, že nebude lze v ní postupovatí. Bude tedy třeba uml-četi obránce, t. j. je třeba nabýti trvalé a stálé převahy palby, pod jejíž ochranou bude teprve možný pohyb. Jinými slovy je nutná současnost palby a pobytu (P—I—1, čl. 568, 569, 575).

To jsou dva podstatné poznatky, jež budou našimi hledisky pro organisaci a výzbroj pěchoty.

Obraťme se nyní k družstvu a k pěši četě a pohledme na ni v úto-ku, neboť v tom mají oba autoři pravdu — útok je těžší, a půjde-li těžší, půjde i snazší.

V četě dnešní shledáme:

pušku,

pistoli,

l. kulomet,

granát,

puškový granát — vše stejnoměrně mezi družstva rozdělené.

Vlastnosti těchto zbraní jsou sice známé, ale pro úplnost je stručně vyjmenujme:

a) Puška Mauser váží 4 kg, hledí 300—2000 m. Prakticky dobrý účinek závisí na střelci a počítá se průměrně nejlepší do 600 m. Dobrý střelec dosáhne rychlosti 8—10 ran/min.

Výjimkou jsou jednotlivci, velmi dobří střelci, opatření event. dalekohledem (až 1200 m).

Pistole váží 0.6 kg a slouží k osobní obraně. Její dobrá účin-nost do 30 m. Donosnost 200 m.

(Viz tabulku na str. 386.)

Z těchto několika číslic lze vyčístí charakter té oné zbraně. Vidí-me, že puška francouzská „1924 C“ a puška Praga jsou nejlehčí, asi 9 kg. Naopak kulomet Š 7 a německé kulometry je převyšují vahou 1½ až 2½kráté.

Alespoň naznačeno je v údajích o rychlosti, že se výkon těchto kulometů kloní na stranu těžších zbraní. To znamená jinými slovy, že u prvních je položen důraz na pohyblivost, u druhých na výkon (mohutnost účinku).

Nebo německý lehký kulomet je zlehčený těžký,

naš lehký kulomet je těžká automatická puška.

*) Francouzský pěší pluk má 108 lehkých, 48 těžkých kulometů — kromě pěchotních děl. Německý pěší pluk má 54 lehkých, 36 těžkých kulometů.

Lehký kulomet

vzor	váha v kg	hledí v m	dobrý průměr dosřelu v m	rychlost palby	palba v chodu
Praga	+ 9	1500	600—1000	prakt. 200	ano
Š 7	21 25/s vodou	2000	1000	400	ne
Něm. 08/15 08/18	15 13	2000	800	500 550	výjimka
Franc. 1924C	9	1200(?)	600	prakt. + 250	ano

Těmto vlastnostem bude odpovídati i užití, taktika a organizace zbraně.

Němci používají svých lehkých kulometů k mohutným palebným soustředěním, při čemž působí mezerami a event. v terénu zvláště i přestřelováním vojsk.

Francouzi posunují své lehké kulometry v první čáře a za jistých okolností střelí jimi i v pochod u (le tir en marchant).

Logicky také německý lehký kulomet jest obsluhován 1:7 lidmi a francouzský 1:5.

V bývalé rakouské organizaci disponoval lehkými kulometry velitel roty, jenž měl čet u 4 kusech. Velká váha lehkých kulometů a poměrně malý počet jich téměř vylučoval jiné užití.

Jestliže jsme tedy po převratu vřadili lehký kulomet Š 7 do družstva a tím i do první čáry a předvídali 5 mužů obsluhy přes to, že v rotě byly jen 3 lehké kulometry, bylo to přechodné organizační schema; to ostatně každý uznával a vždy znovu a znovu se zdůrazňovalo, že Š 7 nevyhovuje. Doufám, že je mi rozuměno nyní, řeknu-li že jednou z příčin toho bylo též, že nebyl na svém místě. Jsa mohutný, měl býti pohyblivý! To nešlo!

Lehký kulomet Praga (ZB 26) je konstrukce, v níž myšlenka pohyblivosti má vrch nad mohutností účinku. Neboli organizace dosavadní, jež nerespektovala vůbec materiál, dostala své oprávnění. Družstvo organizované pro pohyblivost, avšak vyzbrojené mohutnou těžkou zbraní, přestává býti schematem a zavedením lehkého kulometu Praga se stalo logickým útvarem (vše s hlediska zbraně).

Takto lze říci, že máme-li na mysli lehký kulomet Š 7, má pravdu kpt. Hirsch, podsuneme-li škpt. Šantorovi lehký kulomet Praga, má, stále s hlediska lehkého kulometu, pravdu on.

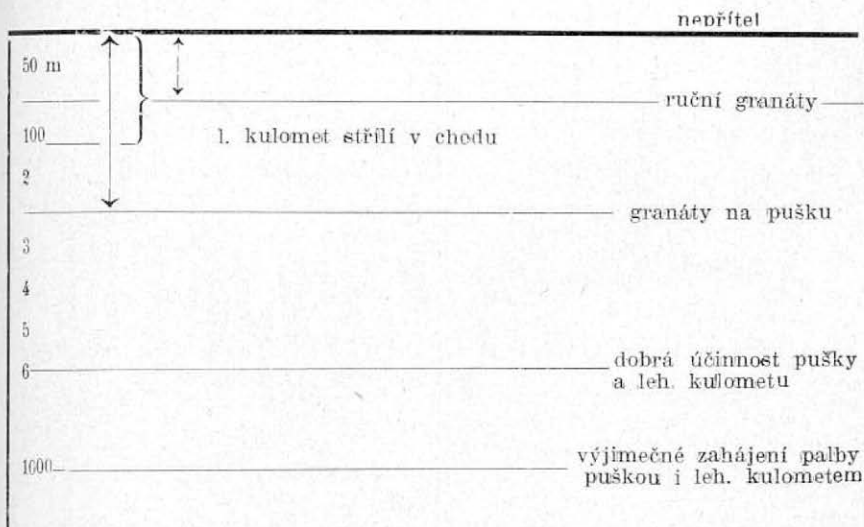
Co se granátů týká, jsou to zbraně proti cílům v zákopech (především).

Bohužel dosud není stanoven typ ani ručního granátu, ani granátu puškového.

Ruční granát vz. 21 váží $\frac{1}{2}$ kg a muž jej vrhne nejdále na 60 kroků.

Co se p u š k o v ý c h g r a n á t ů týká, mají býti vrženy do vzdálenosti asi 200 m.

Přijmeme-li v naší úvaze údaje o lehkém kulometu Praga a o granátech, co bylo právě řečeno, shledáme, že bojiště dnešního družstva a čety*) je hluboké asi 600 m.

V tomto kolbišti může družstvo i četa útočiti buď za podpory těžkých kulometů, minometů nebo dělostřelectva, nebo bez ní.

Předpokládejme tedy družstvo dnešního složení, vyzbrojené lehkým kulometem Z B vz. 26, jež má postupovati na př. při navazování dotyku na lehký kulomet „1“ v krytu (zákop, vzdálený na 600 kroků). Terén mírně stoupající, holý, rovný.**)

Dvě podmínky musí býti splněny:

- a) převaha palby, t. j. nepřítel v „1“ musí býti donucen se krýti, aby byl umožněn pohyb útočníků;
- b) současnost palby a pohybu, t. j. nepříteli nesmí býti poskytnuta ani občasná možnost užití své zbraně.

Předpokládejme, že jsme palbou našeho družstva nepřítele donutili, aby se kryl.

Co se stane? Nechme mluvit Cvičební řád (čl. 626):

„Družstvo se přibližuje k svému cíli přískoky takto: nejprve jdou do každého nového postavení 2—3 úderníci, chránění palbou lehkého kulometu. Za nimi postoupí obsluha s kulometem, a zatím co lehký kulomet znovu střílí na cíl, dojde zbytek mužstva.“

Jak tomu bude tedy?

Lehký kulomet útočícího družstva střílí a donutí obránce, aby se kryl. Část úderného roje popoběhne vpřed a zahájí palbu. Lehký kulomet ji zastaví a chce se posunouti vpřed. V té chvíli nepřítel zahájil palbu. Proč? Vizme výkony jednotlivých činitelů!

Výkon lehkého kulometu = 200 ran/min.

*) Lze říci i dnešní roty.

**) Tento předpoklad nutno učiniti, neboť v moderní pěchotě je veden pěší boj hlavně automatickým zbraněmi. Vizte též všeobecné závěry.

Výkon 6 mužů = 6×8 až 10 ran/min. = 48 až 60 ran neboli poměr $200 : 50 = 4 : 1$.

Vznikne tedy jakási vlnovka palby a nepřátelský střelec rozezná, kdy náš lehký kulomet střílí a kdy nikoliv. Jde-li o dobrou pěchotu, připustíme, že se pokusí ve chvíli poměrného ticha (do 1 vlnovky) nabýti převahy palby okamžitě ztracené a že začne palbu na postupující kulomet nebo na jeho úderníky.*)

Při obrovské síle automatické zbraně, poloukryté proti nekrytým cílům, bude účinek zkázonosný.

To vše bude tím pravdivější, čím bude výkonnost zbraně obráncovy větší (postavme na př. za „1“ německý kulomet a proti němu náš kulomet ZB 26).

Chceme-li tedy dosíci nepřetržité palby stále téže síly, abychom mohli postupovati, t. j. současnosti palby a pohybu, a uchovati si převahu palby, potřebujeme teoreticky proti jedné automatické zbraně v obraně, dvou i více automatických zbraní v útoku.

To znamená, že v dnešním družstvu není za všech okolností skryta složka palby i pohybu, nýbrž jen palby, a že obého dosáhneme teprve sdružením 2–3 družstev.

Jinak říkajíc, teoreticky je to teprve četa, která je s to vyhověti podmínkám pěšího boje:

současnost palby a pohybu,
převaha palby.

V čl. 609 P—I—1 se sice praví:

„Družstvo, základní bojová jednotka pěchoty, působí palbou a pohybem.“ Nelze to popřít, ale vidíme, že v naší předpokládané a možné situaci tato palba a pohyb je postupná (po sobě), nikoli současná.

Cvičební řád je si toho, zdá se, vědom, neboť v témže odstavci mluví o přípravě pohybu „intenzivní palbou“. Tedy není současnosti! Článek 370 téhož předpisu je mnohem jasnější:

„Zvláštní péči věnuje velitel čtyř spoluprací lehkých kulometů.

Družstvo, připravující se k přískoku, je podporováno palbou lehkého kulometu sousedního družstva, které počne střelou hlavně na cíl postupujícího družstva a za jeho postupu zrychlí palbu. Jakmile družstvo po přískoku začne páliť, střílí toto sousední družstvo opět před sebe a připravuje se k přískoku za stejné podpory družstva vpředu.“

Zřejmé spolupráce družstev uvnitř čety.

Sledujme nyní naše družstvo a četou v případě druhém, normálnějším, že bude totiž postupovati pod ochranou palby těžkých kulometů, minometů a dělostřelectva. Předpokládejme dále, že běží o připravený útok na zběžně opevněnou posici a že naše družstva jsou v prvním sledu na východisku.

Ochranná palba zmíněných zbraní vytváří před četou jakési trvalé pásmo smrti, jež zaručuje převahu palby nad nepřítelem a drží jej v krytech. Avšak toto pásmo sahá též před nepřátelskou linii, lépe říkajíc, abychom jím sami netrpěli, musíme za ním následovati na jistou vzdálenost, již se říká bezpečnostní pásmo.

Na toto bezpečnostní pásmo, jež u lehkého dělostřelectva a mi-

*) Tato úvaha by se poněkud musila změnit, kdyby šlo o střetný boj a tedy o povrchové cíle. Pak by se neutralisace více přiblížila ničení a výhody obránce by byly menší.

nometů nepřesahuje 200 metrů, musí být nejméně vzdáleno východiště útoku.

Aby nyní četa mohla vyrazit z východiště, je třeba, aby ochranná palba byla přenesena vpřed. Toto přenášení se na př. u dělostřelectva děje skoky v rozpětí asi 100 metrů; neboli je třeba svými prostředky urazit 100 metrů hloubky a zmocit nepřítele, jenž vzhledem k tomu, co bylo řečeno, bude uvolněn při každém skoku v hloubce 100 m (býtí rozložen do hloubky je zásadou obrany).

Přepočteno na čas, znamená postup pěchoty o 100 m něco méně než 2', což v palbě může být vyjádřeno, podle vlastností nepřátelské zbraně, několika sty ran. A útok by nevyrazil, nýbrž by se zhroutil, kdyby obránce i v této situaci nebyl donucen se krýt.

UVĚDOMME SI TĚŽ MOMENT PSYCHOLOGICKÝ.

Obránce byl krušen palbami všech druhů, jest ohlušen, utrpěl ztráty. Je nyní třeba, abychom na něm byli dříve, než se vzpamatuje, t. j. rychlost, a abychom jeho vzpamatování co nejvíce oddálili, t. j. palba. Obojí musí dodatí útočná družstva (čety) sama, jak jsme viděli.

Jak se to stane?

Zůstanou snad lehké kulomety státi na místě, aby dodaly onu nepřetržitou palbu, jako tomu bylo dosud s kulometem Š 7/12 (a jak to praktikují Němci) čili nic?

Zdá se mi, že nikoliv. Naše lehké kulomety mají schopnost palby v chodu, jež na zcela malé vzdálenosti a při zručnosti střelcově může dát dobré výsledky. Družstva se tedy vrhnou vpřed a kulomety zahájí palbu v chodu na místo, kde by se ozval nepřítel (ČŘ. 623, posl. odstavec) a mají se dostat tak co nejrychleji a co nejbliže k ochranné palbě, jež je před nimi.

Tato palba v chodu je zdvojena palbou granátníků, kteří vrhají granáty přes hlavy útočících na cíle již dříve označené (jsou známé v této fázi boje).

Velitel čety je arci v čele (ČŘ. 333, 640).

Zde není místa pro velké rozvahy a otálení. Velitel čety je příkladem.

Avšak situace se ztěžuje každým okamžikem, neboť se může projevit činnost zbraní, umístěných vzadu. Ty začnou palbu právě tak nebezpečnou jako palba nejčelnějších nepřátelských zbraní.

Od této chvíle se začíná „prodírání“, o němž mluví ČŘ. v čl. 641 a 642. Je možné teprve vzájemnou podporou družstev, t. j. opět jejich souborem neboli četou. Neboť na nepřítele, jenž je mimo dosah „palby v chodu“, je třeba zahájit palbu normální — soustředění palby dvou družstev, již třetí družstvo využívá eventuálně pro svůj postup.

A tak docházíme opět k závěru již učiněnému. Je nyní otázka, je-li uvnitř nepřátelské posice ještě možné veliteli čety naříditi a vésti podobný manévř. Podle mého soudu, ano, neboť je to nutné, má-li se vůbec postupovati (čl. 647 má dodatí: soustřeďoval palbu svých lehkých kulometů, jediný to často prostředek k umlčení protivníka a k umožnění postupu).

Z toho, co bylo řečeno, vidíme, že náš nový lehký kulomet, ježto se hodí k palbě v chodu, propůjčuje družstvu při palbě na zcela malou vzdálenost obě podmínky pro útok: palbu i pohyb. Vidíme

však rovněž naprostou nutnost souhry družstev v boji proti moderně vyzbrojenému protivníkovi.

Článek 641 jasně popisuje postup útoku a z článku 642 vysvitá, že pronikati do hloubky může teprve četa.

Všimněme si ještě granátu, zbraně to proti cílům krytým.

V dnešní organizaci má družstvo své 2 granátníky; četa tedy celkem 6. Granátníci si nesou po 6 granátech. Rekl jsem, že teoreticky mohou začítí své dílo 180—200 m od nepřítele — právě bezpečnostní vzdálenost lehkého dělostřelectva.

Ale střelba granátů sama nutně má svůj rozptyl a bezpečnostní pásma a tak, zůstanou-li granátníci na východišti útoku (t. j. na okraji bezpečnostního pásma) a střelejí-li přes hlavy útočícího družstva, musí zastaviti palbu nejméně 50 m před cílem, t. j. střeleťi asi po 1', (t. j. po dobu potřebnou k uběhnutí 150 metrů), t. j. asi 2 granáty, a pak vlastně v nejkritičtější chvíli se přemísťují. Vše by bylo v pořádku, neboť na těchto 50 m mohou útočníci vypomoci ručními granáty a bodákem, kdyby zpravidla nebyl nepřítel rozložen do hloubky.

Proto se snad jeden přemísťoval s družstvem, zatím co druhý střílel. Tím se sice pole účinnosti zvýšilo, ale intensita výkonu se snížila.

Který výsledek lze nyní očekávati od této střelby 3×2 granátníků?

Domnívám se, že bude malý. Ale to je vše čirá teorie, neboť granátníci neměli ztratit!

Není však pro mne pochyby, že tito třikráte dva granátníci nadělají méně účinku, než kdyby vystoupili jako celek, t. j. kdyby patřili veliteli čety.

To, zdá se, by bylo v souhlase s P-III-1 (6. sešit, str. 35). „Při střelbě granáty užíváme z á s a d n ě palby soustředěné“ (str. 35).

Viděli jsme, že prakticky je to teprve četa, jež má dosti síly, aby uskutečnila zásadu o současnosti palby a pohybu.

Dáme-li nyní jejímu veliteli ještě zbraň se strmou drahou střelby, zdá se mi, že tím dosáhneme několikerého zlepšení:

1. velitel čety může řešiti vskutku úlohy, jež se mu v boji ve volném bojišti naskytnou;

2. jsou zpravidla důstojníkem, je tak opravdu první instancí, jež provádí s o u h r n zbraní, kdežto družstvo k tomu bylo jednak slábo, jednak nedostatečně veleno;

3. puškovým granátníkům bude vskutku veleno.

Poněvadž prostor, na němž bojuje četa, nepřevyšuje donosnost puškových granátů, jinak říkajíc velitel čety normálně jimi obsáhne celou svou četu (v útoku kulomet od kulometu asi $60^\circ = 180 \times$ šířka čety), zdá se mi, že závěr, k němuž docházím, lze přijmouti. (Viz ostatně P-I-1, čl. 371.)

A díváme-li se na otázku ještě s hlediska obrany, dojdeme k témuž závěru. Čeho je třeba dosíci? Palebné přehrady neb alespoň clony. Je třeba, aby v místech, kam nelze stříleťi puškou a kulometem, mohlo se zasáhnouti puškovými granáty. Zdá se, že i tam 3×2 granátníci jsou tříštěním sil, nebo příčinou zbytečných rozkazů (velitel čety buď desorganisuje družstva, nebo nařizuje „soustředění“. To by se mu ušetřilo v nové organizaci).

Podívejme se nyní na otázku s hlediska druhého — s hlediska vlastností vojína, jenž bude zbraně uváděti v činnost.

Obávám se, že se zde budu ještě více rozcházeti s názory svých

předchůdců, neboť přecházíme na pole psychologie, neuvažitelných veličin morálních, výcviku, jehož výše při stejné době tolik závisí na veliteli a na vojenských schopnostech národa atd. atd.

Nuže, oč běží v dnešní organizaci?

Dnešní organizace vybavuje družstvo několika druhy zbraní, aby mohlo vésti boj a bylo tak do jisté míry soběstačné. Tím současně požaduje od jeho velitele, aby dovedl účelně kombinovati své 3 prvky

lehký kulomet,
úderníky,
granátníky.

Tato kombinace je zdánlivě lehká, ve skutečnosti však je pro poddůstojníka právě tak těžká jako kombinace, jež musí na př. prováděti velitel praporu.

Jdeť prostě o s o u h r u zbraní, o manévry v základní buňce pečoty.

V celku velitel družstva v postupu (ČŘ 609) musí pozorovati nepřítele,

musí udržovati spojení s velitelem čety (618),

musí udržovati spojení se sousedy,

musí promýšleti manévry svého družstva a strhovati je vpřed,

musí s á m ř í d i t i palbu l e h k ý c h k u l o m e t ů!

musí se starati o zásobování střelivem.

To se žádá od poddůstojníka. Naproti tomu od velitele čety žádáme prakticky méně — řídit 3 stejně organizovaná družstva.

Ba docházíme tak daleko, že vlastně velitel roty počítá a jedná přímo s veliteli družstev (t. j. s lehkými kulomety).

P-I-1 také, když je v čl. 34 řeč o veliteli čety, je v rozpacích před definicí jeho úkolu!

Zdá se, že velitel družstva (čl. 35) potřebuje daleko více schopností a odborných znalostí než velitel čety.

Je tedy de facto převalena koncepce počáteční souhry zbraní na poddůstojníka a velitel čety je přecházen rozpačitým mlčením.

Nechci se dotýkat svých dřívějších závěrů, ale domnívám se, že proti tomuto stavu lze namítnouti toto:

1. Představa, že družstvo bude lze vésti v jeho 2 rojích a 2 družích zbraní, je málo oprávněna, neboť nutno počítati se ztrátami v obou rojích, s nepořádkem, se zásobováním, k němuž event. bude třeba vzít lidi i z roje úderného.

Vznikne tedy velmi brzy, a vlastně od počátku, z družstva chumel, kde roje splynou nebo se pomíchají.

Jinými slovy: organizace družstva je subtilní.

2. Aby velitel družstva vskutku byl s to prováděti manévry, musil by býti d o k o n a l e v y c v i č e n (reflex!), musil by mít i a u t o r i t u a v e l k o u s a m o s t a t n o s t v j e d n á n í.

Dokonalý výcvik předpokládá, že poddůstojník měl příležitost velmi často a po dlouhou dobu vždy znovu a znovu opakovati své bojové poslání, takže je do podrobnosti ovládá.

Ježto může jíti jen o záložního poddůstojníka,*¹⁾ jenž je cvičen právě tak dlouho jako prostý voják a mnohdy i kratěji (úlevy), do-

¹⁾ Mluví se o 8.000 akt. poddůstojnících, ale trochu počtů nás poučí o tomto: Když rota měla mít vskutku akt. poddůstojníky velitel družstev, potřebovala by jich $12 + 4 = 16$, tedy prapor asi 70 pdst. Všechny naše prapory ($144 + 10 + 12$) by tedy potřebovaly $166 \times 70 = 11.620$ poddůstojníků. Kdybychom však měli jen 4 (zást. vel. čet) u praporu, činí to asi 15 pro prapor, celkem pak 2490 poddůstojníků.

mnívám se, že naděje skládané v záložní poddůstojnický sbor jsou příliš růžové a že takové úkoly jsou pro něj příliš těžké (kpt. Hirsch, str. 355!).

Za takových okolností nebudou nositeli boje poddůstojníci, nýbrž a především nejnižší důstojníci, velitelé čet (moje zkušenost z r. 1919 na Slovensku).

3. Připravujeme si pěchotu národnostně smíšenou. Tím již se zvětší obtíže ve velení; totéž, zdá se mi, mluví pro to, aby se od poddůstojníků žádalo v boji co nejméně.

Co se nyní zál. důstojníků týká, kdyby byli hodnot, které jim přisuzuje škpt. Šantora na straně 297 a 298 („Ale dosavadní zkušenosti s poddůstojnickými aspiranty ukazují, že jim schází hlavně snaha, aby si osvojili za své služební doby dostatek praktických schopností. Závěrečné zkoušky aspirantů dokazují, že se najde velice málo skutečně dobrých velitelů čet a že dosavadní služební doba nestačí k tomu, aby v nich byly vyvinuty potřebné vlastnosti, hlavně schopnosti rozhodovati se a řídit boj čty“...), že by totiž učedník byl lepší mistra svého a poddůstojník měl dokázati více než důstojník, pak stojíme před neobyčejně smutnou skutečností, kde každá organizace je vlastně jen domkem z karet.

Jestliže německý důstojník dovede řídit četou o 5 družstvech a o našem důstojníku pravíme, že stěží stačí na 3 družstva, je to důkaz méněcennosti naprosto jasný.

Avšak tento stav je současně obžalobou jednak aktivního sboru, že nedovede svým budoucím záložním druhům srozumitelně vyložit, že inteligence civilní musí a **má povinnost** stát se vojenskými vůdci národa, ať na kterémkoli velitelském místě. Že tato povinnost jest imperativní, neboť národu bude málo platné, bude-li mítí university, techniky, spousty škol středních všech druhů, masy studentů a studentek, spousty t. zv. inteligence, jež však nedospěla ještě tak daleko, aby si uvědomila, že to vše n e z n a m e n á s k o r o n i c, nedovede-li se v nejtěžší chvíli postaviti v čelo svého lidu a vésti jej s obětováním sama sebe především, k vítězství. Jinými slovy, nemá-li tato inteligence vlastností vůdcovských. A to je, podle mého soudu, *conditio sine qua non*.

Je to velkou obžalobou našich škol a ducha v nich vládoucích, že nedovedou připravití budoucí inteligenci národa pro její velitelský úkol (rozvinouti vůdcovských vlastností).

Jestliže dnešní služební doba nestačí na výcvik aspirantů, je třeba ji prodloužiti.

Domnívati se však, že by bylo lze méněcennost důstojníka vyrovnati hodnotou poddůstojníka, aniž by se něco udělalo, co by opravňovalo k takové domněnce, lépe říkájíc zamhouřiti oči a naloziti na jeho bedra břímě boje je ničím neodůvodněná iluze.*)

Domnívám se tedy, že úkol, který může dostati poddůstojník na bojišti, může býti jen naprosto jednoduchý. Bude to provádění rozkazu bez jakýchkoli kombinací uvnitř družstva. Poddůstojník může veletí jen jednomu druhu zbraně (buď jen plochá nebo zakřivená dráha střely).

Důstojník to bude, jenž bude kombinovati palbu a pohyb svých družstev, aby dosáhl její součinnosti, a jenž bude kombinovati své zbraně, aby zasáhl nepřítele v krytu. Tento úkol velitele čty neodporuje zkušenosti, ani možnostem, ani P-I-1 (čl. 320).

*) Nazval bych to lépe „pštroší taktikou“.

Tím přicházím k závěru, jež učinil již škpt. Šantora ke konci svého pojednání (str. 309, 310), kde mluví o „výhodné organisaci“ čety, kde by de facto kombinací-manévr vedla četa a nikoliv družstvo.

Jeho organisace je zbytečně ztrnulá a lze ji zlepšiti tím, že utvoříme z puškových granátníků rovněž družstvo. Tedy četa o 3 střelců a 1 granátnickém družstvu.

Jde nyní o to stanovití sílu družstev. Je třeba, aby byla dosti početná, a zase ne příliš těžká.

K obsluze leh. kulometu stačí 2 lidé, střelec a nabíječ. Ale běží o množství střeliva, jež chceme dáti družstvu a jeho kulometu. Samo sebou se rozumí, že je třeba, aby všichni vojíní družstva byli přibližně stejně zatíženi.

Nese-li střelec leh. kulomet — 9 kg, třeba pomyslet, že každý voják má svou pušku s bodákem — $4\frac{1}{2}$ kg, 3 ruční granáty — $1\frac{1}{2}$ kg, zbývá na střelivo a součástky leh. kulometu — 3 kg, a to pro střelivo pro pušku 100 nábojů = asi 1 kg, zbývá pro leh. kulomet asi 2 kg = asi 200 nábojů pro vojína.

Je tedy třeba asi 6 vojáků pro dnešní množství střeliva přímo u leh. kulometu. Toto množství není veliké. Celkem tedy velitel + 8 mužů. To by bylo minimum, též s hlediska služby hlídkové a strážní. Zdá se však, že při našem značně zvláště a pokrytém terénu může družstvo míti i 10 mužů.

Co se granátníků týká, je třeba pomyslet na obtížné zásobování granátů, poměrnou jejich váhu a váhu granátometu.

Ponecháme-li dnešní počet jich, o němž je těžko tvrditi, dostateč-li (36 puškových granátů u čety), neboť nám chybí konkrétní podklad pro naši rozvahu, myslím, že nutno jej zvýšiti alespoň o 2 muže na zásobování granátů.

Tedy 1:8.

Přidejme ještě veliteli čety 1 spojku a

1 pozorovatele a

1 poddůstoj. zástupce

P-I-1 (čl. 338.)

Její početní stav bude tedy:

1 velitel — důstojník, rotmistr

1 zástupce — četař

3 družstva po 1:1 (svob.):9 = 33 mužů

1 družstvo po 1:8 9 mužů

1 spojka 1 muž

1 pozorovatel 1 muž

1 důst., 1 četař, 4 des., 3 svob., 37 vojáků

1:45.

Co říci nyní o četě o 5 družstvech?

Domnívám se předně, že tato četa je příliš těžká. Ukázal jsem, co nepochybně k ní vedlo německé velení. Je pravděpodobné, že Němci zavedou též lehčí lehký kulomet a možná že pak též změní organisaci a způsob boje.

Myslím, že je při naší lehké zbrani lépe dáti četě o automatickou zbraň více a tak ji zesílit materiálem.

Naše pěchota bohužel toho (zdá se mi) nepotřebuje.

Za druhé náš terén je značně pokryt a zvláště, t. j. vyžaduje, zvláště v obraně, mnoho zbraní a snese mnoho lidí.

Při poměrně velikém úseku, jež PŘ. přisuzuje v obraně praporu (1—3000^x), a ostatně i v útoku (až 1000^x), je třeba mnoho zbraní.

Za třetí zdá se opravdu, že s velitelského hlediska je pravda uprostřed.

Všeobecně se uznává, že se počet podjednotek některé jednotky má pohybovat mezi 3—5. Vidíme, že nikde (pluk, prapor, rota) není této horní meze dosaženo. V našich poměrech by nebylo věru logické žádati na veliteli čtyř, aby řídil 5 podjednotek.

Kapitán Stanislav SCUSEDÍK:

Souřadnice.

I. Ú v o d.

Slovo souřadnice, před válkou polnímu dělostřelci v praxi úplně neznámé, počalo znepokojovati dělostřelce ve válce a stalo se průběhem doby postrachem všech dělostřelců, kteří byli zvyklí střílet na palce a pěsti, a jest ještě i dnes velmi mnohými důstojníky zavrhováno. Nač potřebují souřadnice! Hodím si někdy ránu, ať je třeba stranou o 1 km, opravím a věc je bez dlouhého počtu, souřadnic a tangent vyřízena.

Než podobná, sice pohodlná ideologie je negací dělostřeleckého pokroku. Výhoda skrytého postavení baterie proti nepříteli (zásada nepřímé střelby) byla z velké části anulována zdokonalujícím se zpravodajským aparátem. Dnes letecká fotogrametrie, služba pozorovacích a zvukoměrných rot, světlozvuk, nedopřávají bateriím klidu a nezaručují jistoty, že právě v kulminujících okamžicích nebudou baterie neutralisovány.

Nejlépe lze tomu čeliti tím, že se baterie před rozhodujícím momentem — palbou neprozradí. Tento požadavek se stává ještě z jednoho důvodu svrchovaně nutným, nejen snad proto mlčeti, aby pozice nebyly nepřátelským zpravodajstvím vyčísleny a ohroženy, ale hlavně proto, aby se před nepřítelem uchovala v tajnosti síla dělostřelectva, tedy v zájmu nejúčinnější „zbraně“, t. j. v zájmu překvapení.

Po zdolání technických potíží souvisejících s nepřímou palbou se vývoj střelecké techniky octl před dalším požadavkem: umožniti účinnou palbu teprve v rozhodujícím okamžiku, tedy v zásadě bez zástřelu. Z této tendence začínají v roce 1917 vyplývati tabulky zvláštních povětrnostních vlivů, apriorní srovnání děl, stupně rychlosti atd. Táž hybná evoluční síla, konstatujíc, že vyloučení vlivů prozatím dokonale neuspokojuje, hledá přístroje, které by umožňovaly v baterii stanovit počáteční rychlost a tím vymeziti denní vlivy.

Nechci se odvolávati na Bruchmüllera, který v své klasické knize „Die deutsche Artillerie in den Durchbruchschlachten“ na str. 29 rozvádí tuto otázku a praví, že se zástřely zásadně neprováděly, ani na náš D-VIII-1, který v části III, čl. 122 uvádí, že střelecko-technické přípravy musí býti tak důkladné, aby bylo možno zahájit palbu bez předchozího zastřelování — naopak chci diskutovati s oněmi dělostřelci, kteří pokládají doposud stále podobný postup za nemožný. Připusťme, že budu moci očekávat účinek od účinné palby jen tehdy, když bude podložena zástřelem. Nechci-li své úmysly prozraditi, musí býti zástřel krátký, musí býti rychle proveden, a to před samou dělostřeleckou přípravou. Pak však